

ÉLET ÉS KULTURA

Színház

KÉT ÚR SZOLGÁJA. Molière után az olaszok Moliéréje, Goldoni is megszólalt a szegedi színpadon. A francia vígjátékiróval szokták őt együtt emlegetni, bár Shakespearenek is rokona. Drámáinak belső gazdagsága és szövevénye, sokszínű nyelve az angol óriásra emlékeztetnek. De Goldoni olasz, és nemcsak a francia vagy angol dráma hagyományoknak, hanem a *commedia dell'arte*-nak is neveltje. No meg nevelte őt szűkebb hazája, Velence és Chioggia is. Mi a fordításon keresztül keveset érünk meg abból, hogy miféle kincset kapott Goldoni abban a nyelvben, melyet a velencei konyhaszágú S. Tommaso-negyed egyszerű embereitől és a chioggiai halásztóktól vagy a perlekedő kofáktól tanult el, de hihetünk Goethének, aki utinaplójában részletesen beszámol egy Velencébe látott Goldoni-előadásról. Úgy érezte magát a színházban, mintha valóban

ott járna a két szomszéd-város utcáin és a tenger friss levegőjét lélekzenébe.

Ilyesfélére gondoltunk mi is a *Két úr szolgája* szegedi előadásán. A XVIII. század rokokó világába csöppentünk bele, mely ruháiban és parókáiban nemzetközi ugyan, de kedélyében nem. Tud olasz maradni a rokokó-szabású ruha alatt is. Gondoskodik erről Goldoni — vagy ha úgy tetszik — a vígjáték együgyű szolgálégyénye, akiben a letűnő *commedia dell'arte* bohóca főszerepet kap és ő bonyolítja a mulatóságos történetet. *Várady Szabolcs* nagy kedvvel dolgozta ki Trufaldino figuráját. A kifejezés egyszerű eszközeinek még nincsen mindig birtokában, de minden jelenetében ő volt a színpad főalakja. *Miskegy József* vígjátéki apaalakítását ismerjük már a Molière-szerepeiből. *Parragh Éva* és *Szentirmai M. Lili* kedves játékukkal váltak ki a többi jó közül. **SPECTATOR**

Művészet.

KOPASZ MÁRTA KIÁLLÍTÁSA. Eddig fametsző, oklevéltervező és illusztrátori munkásságát ismerte jobban a nyilvánosság s e nemben valóban sok ötletes, nőies finomságú és mindig szakszerű művet nyújtott. Most is kiállításra kerültek ilyen alkotásai, de oly kevés számban, hogy kiállítása szinte hiányosnak tűnt fel, annál is inkább, mert művészetének éppen a fametszés és illusztráció a legszelebb alapon kiművelt ága. Fejlett dekoráló készség, biztos stílusérzék s megfélelő technikai ügyesség azok a szembeütő értékek, melyek Kopasz Mártát mint fametszőt és illusztrátort jellemzik. Ha még néhány oklevéltervét vagy azok fényképét is kiállította volna, művészi arculata teljesebben mutatkozott volna meg.

Műveinek másik csoportját azok a néha staffázsfigurákkal telerakott kis képek teszik, melyek a zsáner vagy a tájkép körébe vágnak. Ezek eleinte rajzosak, dekoratívok, újabban inkább tónusosok, pasztellszerűen puhák. Ebbe a témakörbe láthatólag a grafika és az illusztráció területéről siklott át. Az

illusztrációs tevékenység segítette ahhoz, hogy elsajátítsa a képszerkesztés módját, kifejlessze képzelőtehetségét és a képhatások iránti érzékét.

A festőknél a természet után készült tanulmányok hosszú sora vezet többkevesebb ábrázolási tudáshoz és csak ezen keresztül jutnak el a képalkotásig. Aztán pedig küzdeniök kell, hogy a modellszerűségtől megszabadulva úgy tudjanak disponálni a természet vizuális jegyeivel, hogy saját elképzeléseiket, művészi intencióikat könnyen fejezhessék ki. Viszont ez mélyebb és igazolt tartalmi gazdagsághoz vezethet, mint a Kopasz Márta által megjárt út. Mindazonáltal zsáner- és tájképeiben is megtalálható a finomság, intim szépség és a művészi érzés. Komponáló készsége ebben a témakörben is nagy segítségére van.

Arcképel jó karakterérzékre vallanak, de úgy ezek, mint nagyobb, tanulmányyszerűen megfestett félalakjai éppen az elmélyedő természettanulmányok hiánya miatt, mint ábrázolások fogyatékosok egy kissé.

DOROGI IMRE

Zene.

A SZEGEDI TANÁRKÉPZŐ FŐISKOLA KAMARAKORUSÁNAK HANGVERSENYE SZÓGI ENDREVEL. Apr. hó 4-én a Szegedi Tanárképző Főis-

kola kamara-korusát vezényelte Szógi Endre a Tisza szálló nagytermében zsúfolt nézőtér előtt.

A néhány évi szünet után újjászere-

Azonban a regény végig egy nagy nehézséggel küzd. Több család életét rajzolja s ez természetesen folyton megbontja a regényben az egységet. Ebből eredeztethető a szálak bonyolult szövése, a sok apró fejezetekre tagozódás, sőt az esemény nehézkés indulása is; azonban a vége felé egyre erősebb lesz benne az élet lüktetése.

P. Gy.

TATAY SÁNDOR: *Csipke*. Tíz elbeszélés. Ep. 1942. 79. l.

Tárgyukat, szemléletüket tekintve változatos írások összefoglalója e kis füzet: a tragikumtól a humorig, a naturalizmustól a misztikumig, a gyermekvilágtól az érett öregkorig hullámzó változatosságukkal úgy hatnak, mint a fiatal erő játékos, de kemény izomgyakorlatai. A novellák drámaisága kétségtelenül komoly írói készségre vall, viszont e készségek még szemmel láthatóan az író olvasmány-élményeinek hatása alatt állanak s hiányzik belőlük az a felszabadult lendület, amelyet csak a magára talált egyéniség sodró ihlete kölcsönözhet minden igazi művészetnek. Az író szemellátható műgondja, amellyel a kompozíció feladatát ellátja, talán túlságosan is a fegyverem békiyóiba töri fantáziáját, amelynek színesebb, több idealizmussal, melegebb lírával gazdag szárnyalása nagyban fokozhatná írásai értékét.

S. I.

OTTLIK LÁSZLÓ: *Bevezetés a politikába*. Budapest (Királyi Magyar Egyetemi Nyomda), 1943.

Ez a könyv a mai fogalmi zürzavarban rendkívül hasznos. Ottlik László a kolozsvári egyetem professzora világos fogalmazással magyarázza meg a politikai rendszernek mi-benlétét, a politikai egység feltételeit és fogalmát, végső fejezetében pedig a mai politikai világrend kialakulásának áttekintését nyújtja. Fejezeteiben sorra kifejti a kormányformák, az államformák, a közvélemény, a párt-harcok, az alkotmányformák, a nemzeti egység, stb. fogalomköréit. Ismereti a legaktuálisabb kérdésekben is tárgyilagos állásfoglalását, az asszimiláció, a liberális jogállam, a polgári demokrácia a marxizmus, a fasizmus, és a „totális” állam fogalmai alatt.

A mű könnyed kézikönyv hivatása azonban jóval túlterjed formáján, mert hivatva van a legszelésebb rétegek előtt tisztázni a politika alapkérdéseit, hogy mindenki világosan lásson azok között a problémák között, melyek mai életünk tájékozódása számára feltétlenül szükségesek.

MAGYARORSZÁG A SZOCIÁLIS

HALADÁS UTJÁN. Magyary István kiadása. Budapest, 1943.

E hasznos füzet adatok hosszú sorát állítja elénk annak a magyarelleses külföldi propagandának cáfolására, amely szerint hazánk feudális-reakcionárius szellemű állam s mint ilyen, messze elmarad szomszédaitól az alsóbb néprétegek szociális gondozása terén. A társadalombiztosítás és a szociális adópolitika, a mezőgazdasági védettség és a mezőgazdasággal kapcsolatos családvédelmi politika, a Zöldkereszt intézménye és az egészségházak, az ipari és kereskedelmi szociálpolitika törvényalkotásai és a háborús társadalmi feladatok megoldására tett intézkedések — természetesen igazolják, hogy trianoni lehetőségeink között is e munkaterületen rendkívül alkotunk. Rendkívül tanulságos összehasonlítások Csehszlovákiának Észak-Magyarországon, Romániának Észak-Erdélyben üzött társadalompolitikája s a magyarországi szociális gondozás között különösen szembeszökővé teszik előkelő helyünket az európai fejlődés rendszerében.

S. I.

THORTON WILDER: *Sorsom az ég*. Budapest (Vigilia).

A Szent Lajos király hídjá és Az androsi lány világhírű szerzőjének új regénye a szó szoros értelmében meglepetés lesz azoknak az olvasóknak, akik az említett két könyvet ismerik. Meglepetés, mert Wilder hátat fordít a történelmi regénynek, vagy ha úgy tetszik: a mai Amerika történelmét írja meg egy különös fickó sorsában. A Sorsom az ég hőse egy fiatal kereskedelmi utazó, aki elhatározta, hogy megjavítja az embereket, küzdeni fog a pénz, a technikai örület, a rohanó tempó, az élvhajhászat ellen. Don Quichotte feltámad, magára veszi egy szemtüveges, ügyefogyott papírügynök alakját és elindul megváltani a világot. Az első pillanattól kezdve érezzük, hogy terve nem fog sikerülni, mosolygunk szavain, kinevetjük a tetteit, — és a végén valahogyan mégis érezzük, hogy ez az esetben fiatalember mosolyog rajtunk. Meglepetés a regény hangja is. Wilder első két regényének komoly, majdnem komor a hangja; A Sorsom az ég-ben a satirikus író t ismerjük meg, akiről kiderül, hogy rendkívül fogékony a humor iránt. Ugyanakkor azonban azt is érezzük, hogy a komikus elem milyen közel áll ellentétéhez, a tragikushoz. Wilder új regénye, melyet Szentmihályi János fordított magyarra, ugyanolyan siker lesz, mint a Szent Lajos király hídjá.